Ljanselva

Lengde: 15km. | **Nedbørsfelt**: 40,41km^2 | **Gj. vannføring**: 470 liter / sek.

LEVENDE VASSDRAG

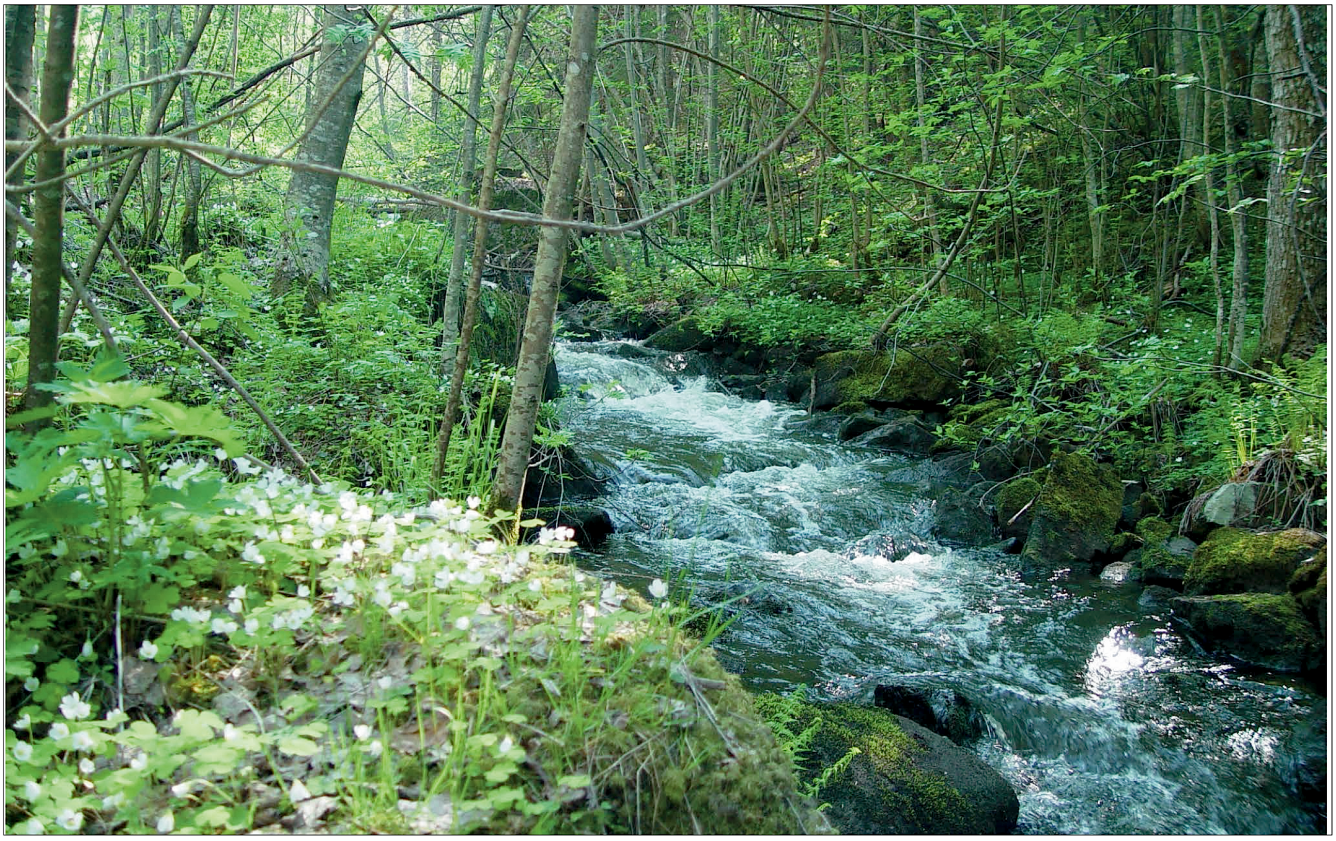

Ljanselva en vårdag mellom Skullerudstua og Sagstua

Ljanselva

Ljanselva drenerer store deler av Østmarka. Den har sin hovedkilde i Lutvann (205 moh) i Østmarka og renner via Nøklevann (164 moh) og ned i Skraperudtjern (125 moh). Ved Hauketo møter Ljanselva Gjersrudbekken og Prinsdalsbekken. Ned Liadalen til fisketrappen ved Hallagerbanen renner den gjennom Ljanselva naturpark. Ved Fiskevollbukta renner elva sammen med Lusetjernbekken og ut i Bunnefjorden. Ljanselva er 15 kilometer lang.

Vannføring

Vannføring er i snitt gjennom året 450 liter per sekund, men vannføring kan komme helt ned i 50 l/s enkelte år. Dette kan forekomme både sommer og vinter. Ljanselva næres av ca. 20 små bekker fra et samlet nedbørsfelt på 39 km2, men de fleste bekkene er lagt i rør ("bortebekker").

Vannkvalitet

Ljanselva har middels god vannkvalitet. Om sommeren, når det er lite vann, kan man oppleve redusert vannkvalitet. Ljanselva er "en grå elv" som frakter med seg mye partikkelbundet fosfor fra gater/veier og jordbruksområder, særlig når det regnet. Vannet ble renere, da tilførslene av forurenset avrenningsvann fra Grønmo fyllplass opphørte. Ljanselva er lite forurenset av metaller, bortsett fra jern og kobber, som er til dels forhøyet. I nedbørsperiodene tilføres vannet en del sink og bly fra veiavrenning. Ledningsnettet har 9 overløp som kan gi kloakkutslipp til Ljanselva ved driftsfeil, eller når det regner så mye at ledningsnettet blir overbelastet. Ca 65 rør fører regnvann/overflatevann ut i bekken.

Fisk

Det er ørret i hele Ljanselva. I nedre del finnes det også sjøørret. Fisketrappa nederst i vassdraget har sammen med bedret vannkvalitet gitt svært gode resultater for produksjon av sjøørret. Den kan trolig vandre opp til vandringshinderet ved Kruttverksfossen og tunnelen gjennom øvre Ljanskollen, der det vurderes fisketrapp. Det er ellers forekomster av ørekyte i hele vassdraget. Niøye, abbor, mort og gjedde er også påvist.

Vern av natur

Ljanselva er varig vernet i henhold til stortingsvedtak fra 1973. I 2001 startet Bymiljøetaten arbeidet med å lage forslag til verneplan for Ljanselvdalen, og i 2003 vedtok bystyret verneplan for Ljanselva. Verneplanen sikrer at det skal være et cirka 100 meter bredt grøntområde på begge sider av elva fra Skraperudtjern til Bunnefjorden.

Dyrelivet

65 fuglearter, 15 pattedyrarter og flere amfibiearter fins her. Det er verdt å merke seg det særdeles store antallet flaggermus, spurver og hakkespetter! Fossekallen overvintrer der det er åpent vann langs elva, og

rødrev, piggsvin og grevling er noen av de mange andre artene som lever langs elva.
Hele fire av Norges 11 flaggermusarter og seks av de åtte norske hakkespettene er funnet langs elva (grønnspett, vendehals, svartspett, flaggspett, dvergspett, tretåspett).
I motsetning til sine mer artsrike frender – byduene – er skogdua en sjelden dueart som er på rødlista, men noen eksemplarer har tilhold her. Vil du se to av fugleartene som er typiske for Oslo (som har sin største bestand her i hele Norge), finner du både vintererla og stilitsen langs elva. Liker du fuglesang, er det mange av de såkalte sangerne som lever og synger langs elva, for eksempel bøksanger og gulsanger.

Frodig vegetasjon

Det rike dyrelivet, skyldes variert og relativt uberørt vegetasjon. I motsetning til andre byelver, er områdene langs Ljanselva de siste større, sammenhengende områder som på grunn av vernet, er ubebygget og urskogaktig. Her er mye løvskog, og løvskog har større artsmangfold av dyr og planter enn barskog. Ikke bare det, langs Ljanselva er det mye gråor-heggskog – som kan sammenlignes med tropiske regnskoger når det gjelder det rike antallet hekkende fugler.

Kulturminner

Fram til år 1900 var Ljanselva, i likhet med de øvrige vassdragene i Oslo, livsnerven for en hel rekke ulike aktiviteter. Her fantes det i perioder blant annet sagbruk, møller, kruttverk, smier, skoler, gårdsbruk og husmannsplasser. Ved utløpet av dalen fantes det to flotte herregårder. Den gamle steinhvelvbrua "Ljabru" fra 1805 som krysser Ljanselva i Ljabruveien, er bygget med steiner som er lagt i hvelving uten mørtel. Den fungerte godt for hest og vogn, kyr og mennesker, men hvem kunne den gang ane at tungtrafikk med biler og busser skulle kunne passere over her? Brua forener i dag bydelene Nordstrand og Søndre Nordstrand.
I Liadalen var det i en periode en husflidskole og en festplass som på fine sommerkvelder kunne samle hundrevis av mennesker.
Ljansviadukten fra 1879 var en jernbanebro som krysset elva. Den sto ferdig da Smaalensbanen (senere Østfoldbanen) ble opprettet. Etter datiden var den et fantastisk stykke ingeniørkunst, bygget etter samme prinsipp som Eiffeltårnet i Paris. Nede i dalen kan man se brofundamentene og skjæringen i fjellet der jernbanen gikk før 1925 da linjen ble lagt om og Hauketo stasjon ble åpnet.